

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve 2010.–2014. aasta kohtulahendite täitmine

Käesolevas ülevaates on esitatud andmed Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kohtulahendite täitmise kohta. Ülevaade hõlmab aastatel 2010–2014 tehtud Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kohtulahendeid, milles tunnistati põhiseadusvastaseks mõni norm või õigusliku regulatsiooni puudumine. Vaatluse alt jäid välja kohtulahendid, milles hinnati täitevvõimu või kohaliku omavalitsuse määruste põhiseaduspärasust.

Aastatel 2010–2014 on Riigikohus tuvastanud seaduse sätte või õiguslõnga põhiseadusvastasuse kokku 98 kohtuasjas.¹ Kõnealustest kohtuasjadest neli on algatanud õiguskantsler ja kaks Tallinna Linnavolikogu. Valdav enamus lahendeid on tehtud konkreetse normikontrolli menetluses. Madalama astme kohtud on menetluse algatanud 72 juhul. Riigikohtu kolleegiumi taotlusel on üldkogu asjassepuutuva normi põhiseaduslikkuse küsimuse lahendanud 19 kohtuasjas ja enda algatusel ühes kohtuasjas.

Eeltoodud andmete puhul tuleb arvestada, et viimase viie aasta Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve alast praktikast iseloomustab riigilõivumäära käsitlevate lahendite suur osakaal. Riigikohus on nimetatud ajavahemikul tuvastanud riigilõivumäära põhiseadusvastasuse kokku 59 otsuses. Kuivõrd nn riigilõivuasjades on Riigikohtul tulnud valdavalt hinnata lahendi tegemise ajaks kehtivuse kaotanud norme ja 01.07.2014 jõustunud seadusemuudatustega lahendati ka põhiseadusvastane olukord, kus riigilõivu suurus sõltus avalduse esitamise viisist, ei ole käesolevas ülevaates riigilõivumäära põhiseadusvastaseks tunnistavaid otsuseid enam eraldi välja toodud.²

Käesolev ülevaade hõlmab kokku **40 Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve lahendit**. Andmed kohtulahendite täitmise kohta on kogutud peamiselt Riigi Teataja õigusaktide otsingu ja Riigikogu kodulehel oleva eelnõude otsingu kaudu.

Ülevaade on esitatud tabeli kujul. Riigikohtu lahendite täitmise hetkeseisust parema ülevaate saamiseks on lahendid täitmise vajadusest ja seadusandja tegevusest/tegevusetusest lähtudes jagatud järgmistesse kategooriatesse:

- I Riigikohtu lahendi täitmiseks ei ole vaja seadusandja sekkumist;
- II seadust on muudetud tulenevalt Riigikohtu lahendist;
- III Riigikohtu lahend on osaliselt täidetud;
- IV seaduse eelnõu on Riigikogu menetluses;
- V Riigikogu menetluses ei ole vastavat eelnõu;
- VI põhiseadusvastaseks on tunnistatud kehtivuse kaotanud norm.

¹ Aastatel 2010–2013 tuvastas Riigikohus seaduse sätte või õiguslõnga põhiseadusvastasuse kokku 72 kohtuasjas. Neile lisandus 2014. aastal 26 lahendit, millest valdav enamus – 19 lahendit – on tehtud riigilõivuasjades.

² Vt Riigikohtu esimehe ettekanne Riigikogu kevadistungjärgul 05.06.2014. Lisa 2 „Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve 2010.–2013. aasta kohtulahendite täitmine”, tabel 2. Arvutivõrgus: <http://www.riigikohus.ee/vfs/1712/Lisa%20PS%20jarelevalve%20lahendite%20aitmine.pdf>

Erandina on käesolevas ülevaates kajastatud RKÜKo 12.04.2011, 3-2-1-62-10, kuivõrd see otsus puudutas lisaks ka menetlusabi andmist.

I Riigikohtu lahendi täitmiseks ei ole vaja seadusandja sekkumist

Selles kategoorias on lahendid, kus põhiseadusvastase normi või selle tekstiosa kehtetuks tunnistamise tagajärjena ei ole vaja seadust muuta. Kehtetuks tunnistatud säte või lauseosa eemaldatakse seaduse tekstist ja lisatakse viide Riigikohtu lahendile. Seadusandja tegevusetust võib lugeda lahendiga kooskõlas olevaks siis, kui seaduse teksti lahendi kohta märke tegemise ja kehtetu tekstiosa väljajätmisega on saavutatud piisavalt õigusselge olukord seaduse rakendamiseks.

Selles kategoorias eelmisel aastal koostatud ülevaatega võrreldes muudatusi ei ole.

II Seadust on muudetud tulenevalt Riigikohtu lahendist

Sellesse kategooriasse on koondatud lahendid, mille täitmiseks on Riigikogu teinud seaduses vajalikud muudatused. Enamasti on sellisel juhul eelnõu seletuskirjas Riigikohtu lahendile viidatud ja muudatusi vastavalt põhjendatud.

Siia on lisandunud kõik aasta eest IV kategooria alla kuulunud 11 lahendit ja lisaks veel neli 2014. aastal tehtud lahendit.

III Riigikohtu lahend on osaliselt täidetud

Selles kategoorias on lahend, mille täidetuks lugemisel on erinevad osapooled eri meelt. Kuivõrd seni tehtud muudatused ei taga Riigikohtu üldkogu otsusega taotletud õigusselgust, siis ei saa lahendit täidetuks lugeda.

IV Seaduse eelnõu on Riigikogu menetluses

Sellesse kategooriasse kuuluvad lahendid, mille täitmiseks ettevalmistatud muudatusi sisaldav eelnõu on Riigikogu menetluses.

Kõigi 2014. aasta ettekandele lisatud ülevaates selles kategoorias toodud 11 lahendi täitmiseks Riigikogu poolt vastuvõetud muudatused on tänaseks jõustunud.³ Käesolevas ülevaates on need lahendid leitavad vastavalt II kategooria all. Riigikogu uue koosseisu menetluses ülevaate koostamise ajal ühtki Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve lahendi täitmisele suunatud eelnõu ei ole.

V Riigikogu menetluses ei ole vastavat eelnõu

Eelkõige kuuluvad siia lahendid, mis eeldavad seadusandja tegutsemist, kuid mille täitmiseks ei ole seadusandja veel vastavat eelnõu menetlema asunud.

Käesoleva ülevaate koostamise ajal on seadusandjal 40 Riigikohtu lahendist täitmata kokku 12 lahendit. Eelmisel aastal selle kategooria all olnud 9 lahendist on tänaseks täidetud vaid üks - alaealise kaebeõigust puudutav kohtulahend (RKPJKo 11.12.2012, 3-4-1-20-12). Ülejäänud kaheksale lahendile on 2014. aastal lisandunud veel neli lahendit.

VI Põhiseadusvastaseks on tunnistatud kehtivuse kaotanud normid

Siia kuuluvad juhtumid, kus Riigikohus on tuvastanud õigusnormi põhiseadusvastasuse ajal, kui see norm enam ei kehtinud.

Kui sama lahendiga on põhiseadusvastaseks tunnistatud mitu normi või normi erinevad redaktsioonid, mille osas lahendi täitmine vastab erinevatele kategooriatele, siis on see lahend toodud vastavate kategooriate all tabeli eri ridadel.⁴

³ Eelmise ülevaate koostamise ajal täitmata lahendid, mis on aasta jooksul täidetud, on tabelis tähistatud tärniga.

⁴ Vt Riigikohtu üldkogu 26.06.2014 määrus kohtuasjas nr 3-2-1-153-13, mis kuulub kategooriatesse II (nr 25), V (nr 37) ja VI (nr 42).

Tabel on koostatud **21.05.2015** seisuga. Tabelis seadusandja tegevuse kohta kajastatu ei kujuta endast seisukohavõttu selles märgitud õigustloova akti põhiseaduspärasuse kohta.

Jrk nr	Kuupäev	Kohtuasja nr ja märksõnad	Lahendi resolutsioon	Seadusandja tegevus
I	RIIGIKOHTU LAHENDI TÄITMISEKS EI OLE VAJA SEADUSANDJA SEKKUMIST			4 lahendit
1	31.05.2011	3-3-1-85-10 (LKS, looduskaitse alla võtmine VV määrusega)	Tunnistada looduskaitseaduse § 10 lõike 1 tekstiosa "määrusega" põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.	Otsuse täitmiseks piisas kehtetu tekstiosa seaduse tekstist väljajätmisest. 1.05.2013 jõustus LKS muutmise seadus, millega jäeti ka teistest analoogsetest sätetest välja sõna „määrus“.
2	7.06.2011	3-4-1-12-10 (ravikindlustuse seadus, haigushüvitise saamise piirangud)	Tunnistada ravikindlustuse seaduse § 57 lõike 6 tekstiosa „ja vähemalt 65-aastaselt kindlustatud isikul“ põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.	Otsuse täitmiseks piisas kehtetu tekstiosa seaduse tekstist väljajätmisest.
3	21.06.2011	3-4-1-16-10 (KarS, karistusjärgne kinnipidamine)	Tunnistada karistusseadustiku § 87 ² lg 2 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.	Otsuse täitmiseks piisas kehtetu sätte seaduse tekstist väljajätmisest. Riigikogus 20.06.2013 vastu võetud ja 15.07.2013 jõustunud karistusseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega tunnistati karistusjärgset kinnipidamist reguleerinud KarS §-d 87 ² ja 87 ³ kehtetuks.
4	22.11.2011	3-3-1-33-11 (HKMS, menetlusabi)	Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks halduskohtumenetluse seadustiku § 91 lõike 1 teine lause osas, milles see ei võimalda apellatsioonimenetluses vabastada täielikult või osaliselt riigilõivu tasumisest äriühingut, mis ei vasta selles sättes märgitud kriteeriumitele.	Otsuse täitmise vajadust ei tekkinud. 27.01.2011 oli vastu võetud uus HKMS, mis jõustus 1.01.2012.
II	SEADUST ON MUUDETUD TULENEVALT RIIGIKOHTU LAHENDIST			22 lahendit
5	18.06.2010	3-4-1-5-10 (KrMS, käskmenetluse regulatsioon)	Tunnistada käskmenetluse regulatsioon põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles see ei taga tõhusalt kaitseõigust.	Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (599 SE) võeti vastu 27.01.2011. Seadus jõustus 01.09.2011.
6	22.03.2011	3-3-1-85-09* (RVastS, kohtueelse kriminaalmenetlusega tekitatud kahju hüvitamine)	Tunnistada riigivastutuse seadus põhiseadusega vastuolus olevaks osas, mis ei näe ette ebamõistlikult pika kohtueelse kriminaalmenetlusega tekitatud mittevaralise kahju hüvitamist.	Süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus võeti vastu 05.11.2014. Seadus jõustus 01.05.2015.

7	2.06.2011	3-4-1-3-11* (AVVKHS, alusetult vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamine)	Tunnistada riigi poolt isikule alusetult vabaduse võtmisega tekitatud kahju hüvitamise seaduse § 1 lõige 1 põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles see välistab kahju hüvitamise, kui kriminaalmenetlus on lõpetatud KrMS § 199 lõike 1 punkti 2 alusel kohtuliku arutamise ajal.	Süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus võeti vastu 05.11.2014. Seadus jõustus 01.05.2015.
8	30.08.2011	3-3-1-15-10* (riigivastutus, kriminaalmenetluses õiguspäraselt tekitatud kahju hüvitamine)	Tunnistada kohtueelses kriminaalmenetluses ametikohalt kõrvaldamisega õiguspäraselt tekitatud varalise kahju õiglaselt ulatuses hüvitamise regulatsiooni puudumine põhiseadusega vastuolus olevaks.	Süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus võeti vastu 05.11.2014. Seadus jõustus 01.05.2015.
9	31.08.2011	3-3-1-35-10* (riigivastutus, kriminaalmenetluses õiguspäraselt tekitatud kahju hüvitamine)	Tunnistada kohtueelses kriminaalmenetluses ametikohalt kõrvaldamisega õiguspäraselt tekitatud varalise kahju hüvitamise regulatsiooni puudumine põhiseadusega vastuolus olevaks.	Süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seadus võeti vastu 05.11.2014. Seadus jõustus 01.05.2015.
10	10.11.2011	3-3-1-28-11 (HKMS, kaebeõigus II kohtuastmes)	Tunnistada HKMS § 30 lõike 2 punkt 2 koostoimes HKMS § 74 ¹ lõikega 1 vastuolus olevaks PS § 24 lõikega 5 ja kehtetuks osas, milles need sätted ei võimalda isikul, kelle vara suhtes andis MKS § 136 ¹ alusel MKS § 130 lõikes 1 nimetatud täitetoimingu tegemiseks esimest korda loa ringkonnakohtus, esitada loa andmise määruse peale määruskaebust Riigikohtule.	Alates 01.01.2012 kehtib uus HKMS. Maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (106 SE) võeti vastu 23.11.2011 ja jõustus 01.01.2012. Selle seadusega kehtestatud MKS § 136 ¹ lg 4 lahendas olukorra osaliselt. Sätet muudeti maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (507 SE), mis võeti vastu 21.01.2014 ja jõustus 01.02.2014.
11	22.11.2011	3-4-1-18-11 (HKMS, kaebeõigus I kohtuastmes)	Tunnistada HKMS § 30 lõike 2 punkt 2 koostoimes HKMS § 47 ¹ lõikega 1 vastuolus olevaks PS § 24 lõikega 5 ja kehtetuks osas, milles need sätted ei võimalda isikul, kelle vara suhtes andis MKS § 136 ¹ alusel MKS § 130 lõikes 1 nimetatud täitetoimingu tegemiseks loa halduskohus, esitada loa andmise määruse peale määruskaebust ringkonnakohtule.	Alates 01.01.2012 kehtib uus HKMS. Maksukorralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (106 SE) võeti vastu 23.11.2011 ja jõustus 01.01.2012. Selle seadusega kehtestatud MKS § 136 ¹ lg 4 lahendas olukorra osaliselt. Sätet muudeti maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (507 SE), mis võeti vastu 21.01.2014 ja jõustus 01.02.2014.
12	31.01.2012	3-4-1-24-11 (vedelkütuse seadus, tegutsemisaja nõue)	1. Tunnistada vedelkütuse seaduse § 36 lõige 5 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see kohaldub tarbimisse lubatud kütuse müüjate suhtes, kes olid 1. aprillil 2011 registreeritud	Riigikogu rahanduskomisjon algatas 03.05.2012 vedelkütuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (228 SE). Seadus võeti vastu 07.06.2012 ja jõustus 07.07.2012.

			majandustegevuse registris kütuse müüjana ning olid kütuseturul tegutsenud vähem kui kolm aastat. 2. Tunnistada vedelkütuse seaduse § 4 ² lõike 5 punkti 1 tekstiosa „ning vähemalt kolmeaastane kogemus kütuse käitlemise valdkonnas“ põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.	
13	27.03.2012	3-4-1-1-12 (KVS, äriühingute juht- või järelevalveorganitesse kuulumise keeld)	Tunnistada korruptsioonivastase seaduse § 19 lõige 2 punkt 2 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.	Uus korruptsioonivastane seadus jõustus 01.04.2013. Ametniku tegevuspiirangud on sätestatud samal päeval jõustunud uues avaliku teenistuse seaduses. Ametnike erikategooriaid puudutavad tegevuspiirangud sisalduvad tegevust ja staatust reguleerivates seadustes (nt VVS, KOKS, ProKS).
14	10.04.2012	3-1-2-2-11* (KrMS, teistmisaluse puudumine)	Tunnistada kriminaalmenetluse seadustiku § 366 põhiseadusega vastuolus olevaks osas, milles see ei näe teistmisalusena ette üldmenetluses tehtud kohtuotsuse jõustumist, millega tuvastatakse kuriteosündmuse puudumine, kui teistetavas kriminaalasjas on üldmenetluses tehtud kohtuotsusega mõistetud isikule selles kuriteosündmuses osalemise eest karistuseks vangistus.	Kriminaalmenetluse seadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (578 SE) võeti vastu 12.06.2014. Seadus jõustus 01.07.2014.
15	3.07.2012	3-1-1-18-12* (KrMS, kaebeõigus tingimisi vangistuse täitmisele pööramise korral)	Tunnistada kriminaalmenetluse seadustiku § 385 p 26 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda esitada määruskaebust maakohtu täitmiskohtuniku poolt kriminaalmenetluse seadustiku § 427 lg 2 alusel tehtud määruse peale, millega pööratakse tingimisi kohaldamata jäetud vangistus karistusseadustiku § 74 lg 4 alusel täitmisele.	Kriminaalmenetluse seadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (578 SE) võeti vastu 12.06.2014. Seadus jõustus 01.07.2014.
16	13.11.2012	3-1-1-45-12* (KrMS, kaebeõigus karistuse kandmata osa täitmisele pööramise korral)	Tunnistada kriminaalmenetluse seadustiku § 385 p 26 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda esitada määruskaebust maakohtu täitmiskohtuniku poolt kriminaalmenetluse seadustiku § 427 lg 2 alusel tehtud määruse peale, millega pööratakse tingimisi enne tähtaega vangistusest vabastatu karistuse kandmata osa karistusseadustiku § 76 lg 5 alusel täitmisele.	Kriminaalmenetluse seadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (578 SE) võeti vastu 12.06.2014. Seadus jõustus 01.07.2014.

17	11.12.2012	3-4-1-20-12* (KrMS, alaealise kaebeõigus)	Tunnistada kriminaalmenetluse seadustiku § 407 põhiseadusvastaseks ja kehtetuks osas, milles see välistab alaealise õiguse esitada kaebus määruse peale, millega kohus annab loa paigutada alaealine kasvatus eritingimusi vajavate õpilaste kooli.	Kriminaalmenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seadus (770 SE) võeti vastu 18.02.2015. Seadus jõustus 29.03.2015.
18	9.04.2013	3-3-1-82-12 (maksukorralduse seadus, kaebeõigus)	Tunnistada MKS § 136 ¹ lg 4 vastuolus olevaks PS § 24 lg-ga 5 ja kehtetuks osas, milles see säte ei võimalda isikul, kelle vara suhtes andis MKS § 136 ¹ alusel MKS § 130 lg-s 1 nimetatud täitetoimingu tegemiseks esimest korda loa ringkonnakohus, esitada loa andmise määruse peale määruskaebust Riigikohtule.	Maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (507 SE) võeti vastu 21.01.2014. Seadus jõustus 01.02.2014.
19	30.04.2013	3-1-1-5-13* (KrMS, kaebeõigus vangistuse täitmisele pööramise korral)	Tunnistada põhiseadusvastaseks ja kehtetuks kriminaalmenetluse seadustiku § 385 p 26 osas, milles see ei võimalda esitada määruskaebust maakohtu täitmiskohtuniku kriminaalmenetluse seadustiku § 428 lg 2 alusel tehtud määruse peale, millega pööratakse karistusseadustiku § 69 lg 6 järgi täitmisele üldkasuliku tööga asendatud vangistus.	Kriminaalmenetluse seadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (578 SE) võeti vastu 12.06.2014. Seadus jõustus 01.07.2014.
20	10.05.2013	3-4-1-1-13* (KrMS, kaebeõigus vangistuse täitmisele pööramise korral)	Tunnistada, et kriminaalmenetluse seadustiku § 385 p 26 oli Tallinna Ringkonnakohtu 7. jaanuari 2013. a määruse tegemise ajal põhiseadusega vastuolus osas, milles ei võimaldanud esitada määruskaebust maakohtu täitmiskohtuniku kriminaalmenetluse seadustiku § 428 lg 2 alusel tehtud määruse peale, millega pööratakse karistusseadustiku § 69 lg 6 järgi täitmisele üldkasuliku tööga asendatud vangistus.	Kriminaalmenetluse seadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (578 SE) võeti vastu 12.06.2014. Seadus jõustus 01.07.2014.
21	14.05.2013	3-4-1-7-13 (vanemahüvitise seadus, hüvitise vähendamine)	Tunnistada põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks vanemahüvitise seaduse § 3 lõike 7 esimene lause osas, mille alusel vähendatakse isiku saadavat vanemahüvitist sedavõrd, et tema kogusissetulek kujuneb väiksemaks kui talle algselt määratud vanemahüvitis.	Vanemahüvitise seaduse muutmise seadus (470 SE) võeti vastu 21.11.2013. Seadus jõustus 01.01.2014.

22	9.12.2013	3-4-1-2-13* (ravimiseadus, apteekide asutamispriirangud)	1. Tunnistada ravimiseaduse § 42 ¹ lõiked 1–3 põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks. 2. Lükata käesoleva otsuse jõustumine edasi kuue kuu võrra.	Ravimiseaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seadus (615 SE) võeti vastu 21.05.2014. Seadus jõustus 09.06.2014. Sellele järgnes õiguskantsleri 03.07.2014 taotluse alusel uus põhiseaduslikkuse järelevalve asi (vt <i>RKÜKo 22.12.2014, 3-4-1-30-14, tabelis nr 26</i>)
23	4.02.2014	3-4-1-29-13 (kohtujuristi pädevus)	Tunnistada kohtute seaduse § 125.1 lõige 2 ja tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 174 lõige 8 osas, mille kohaselt võib tsiviilkohtumenetluses menetluskulud kindlaks määrata kohtujurist, põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks.	Riigikogu võttis 07.05.2014 vastu tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (545 SE). 01.01.2015 jõustus TsMS § 174 uus redaktsioon. Muudatuste kohaselt määrab menetluskulud kindlaks kohtunik.
24	20.03.2014	3-4-1-42-13 (jälitustoimingust teavitamata jätmine)	Tunnistada kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse § 25.1 lg 2 põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks osas, milles see ei näe ette tõhusat kontrollisüsteemi enne 1. jaanuari 2013 lõppenud jälitusloa alusel tehtud jälitustoimingust teavitamata jätmise jätkuva põhjendatuse üle.	Riigikogu võttis 18.11.2014 menetlusse kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (776 SE). Seadus võeti vastu 18.02.2015 ja jõustus 16.03.2015.
25	26.06.2014	3-2-1-153-13 (kohtunikuabi pädevus; õigusabikulude piirmäära kehtestamise pädevus)	1. Tunnistada tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 174 lg 8, mille kohaselt võib tsiviilkohtumenetluses menetluskulud kindlaks määrata kohtunikuabi, põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks. 2. ja 3. [...] Vt kategooria VI, nr 42. 4. ja 5. [...] Vt kategooria V, nr 37.	Riigikogu võttis 07.05.2014 vastu tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (545 SE). TsMS § 174 uus redaktsioon jõustus 01.01.2015. Muudatuste kohaselt määrab menetluskulud kindlaks kohtunik.
26	22.12.2014	3-4-1-30-14 (apteegipiirangud 2)	Tunnistada ravimiseaduse § 116.5 lõiked 1–6 põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks.	Ravimiseaduse muutmise seaduse eelnõu (782 SE) läbis esimese lugemise 16.12.2014. Seadus võeti vastu 18.02.2015 ja jõustus 20.03.2015.

III		RIIGIKOHTU LAHEND ON TÄIDETUD OSALISELT			1 lahend
27	16.03.2010	3-4-1-8-09 (KOVide rahastamine, riiklikud kohustused)	Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis: 1. sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud; 2. eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigieelarvest.	Alates 2011. aasta riigieelarve seaduse eelnõu menetlemisest on püütud eristada kohaliku omavalitsuse üksuste poolt täidetavaid riiklike ülesandeid, et tagada nende rahastamiseks vajalikud vahendid riigieelarves ning eristada need muudest eraldistest. Riigikohtu otsusele on tuginetud uue riigieelarve seaduse (513 SE) väljatöötamisel. Seadus võeti vastu 19.02.2014 ja jõustus 23.03.2014, riikliku ülesande kulude katmist puudutavad sätted jõustuvad 01.01.2017.	
IV		SEADUSE EELNÕU ON RIIGIKOGU MENETLUSES			
		—			
V		RIIGIKOGU MENETLUSES EI OLE VASTAVAT EELNÕU			12 lahendit
28	14.12.2010	3-4-1-10-10 (relvaseadus, kaalutusõiguse ulatus relvaloa kehtetuks tunnistamisel)	Tunnistada relvaseaduse § 43 lõike 3 punkt 2 koostoimes § 36 lõike 1 punktiga 6 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda soetamisloa või relvaloa kehtetuks tunnistamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu.	Riigikogu võttis 07.10.2014 menetlusse Vabariigi Valitsuse algatatud relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (736 SE). Õiguskomisjoni ettepanekul jäeti enne eelnõu teist lugemist Riigikohtu lahendi täitmiseks ettenähtud muudatused eelnõust välja.	
29	12.04.2011	3-2-1-62-10 (TsMS, menetlusabi)	1. [...] 2. Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 183 lg 1 esimene lause osas, milles see välistab tsiviilkohtumenetluses menetlusabi andmise selles sättes märgitud kriteeriumitele mittevastavale Eesti eraõiguslikule juriidilisele isikule apellatsioonkaebuselt riigilõivu tasumisest täielikult või osaliselt vabastamiseks.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.	

30	14.04.2011	3-2-1-60-10 (TsMS, menetlusabi)	Tunnistada tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 182 lõike 2 punkt 3 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see välistab apellatsioonkaebuselt riigilõivu tasumisest täielikult või osaliselt vabastamiseks menetlusabi andmise füüsilisele isikule, kui menetlus on seotud menetlusabi taotleja majandus- või kutsetegevusega ega puuduta tema majandus- või kutsetegevusega mitteseotud õigusi.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.
31	26.04.2011	3-4-1-2-11 (relvaseadus, kaalutusõiguse ulatus relvaloa andmisel)	Relvaseaduse § 36 lõike 1 punkt 8 tunnistada põhiseaduse § 19 lõikega 1 vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda relvaloa andmisel arvestada kahtlustatava või süüdistatava isikuga ja kahtlustuse või süüdistuse sisuks olevate asjaoludega.	Riigikogu võttis 07.10.2014 menetluse Vabariigi Valitsuse algatatud relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (736 SE). Õiguskomisjoni ettepanekul jäeti enne eelnõu teist lugemist Riigikohtu lahendi täitmiseks ettenähtud muudatused eelnõust välja.
32	1.11.2011	3-4-1-19-11 (TsMS, menetlusabi)	Tunnistada tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 182 lõike 2 punkt 3 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see välistab kohtusse pöördumisel riigilõivu tasumisest täielikult või osaliselt vabastamiseks menetlusabi andmise füüsilisele isikule, kui menetlus on seotud menetlusabi taotleja majandus- või kutsetegevusega ega puuduta tema majandus- või kutsetegevusega mitteseotud õigusi.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.
33	17.04.2012	3-4-1-25-11 (AÕS ja AÕSRS, tasu tehnoorkude ja -rajatiste talumise eest)	Tunnistada AÕSRS § 15 ⁴ lõiked 2-4 ja AÕS § 158 ² lõike 1 esimese lause osa „asjaõigusseaduse rakendamise seaduse §-s 15 ⁴ kehtestatud suuruses“ põhiseadusega vastuolus olevaks ning alates käesoleva otsuse jõustumisest kehtetuks.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.
34	6.07.2012	3-4-1-3-12 (osaühingu osade kustutamine väärtpaberite keskregistrist)	Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse § 18 lg 2 osas, milles see ei sisalda õiguslikku alust osaühingu osade Eesti väärtpaberite keskregistrist kustutamiseks osanike otsuse alusel, kui see ei ole seotud äriühingu ümberkujundamisega ja kui osaühingu osad ei ole panditud.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.

35	23.05.2013	3-4-1-12-13 (relvaseadus, kaalutusõiguse ulatus relvaloa vahetamisel)	Tunnistada relvaseaduse § 41 lõige 9 koostoimes sama seaduse § 36 lõike 1 punktiga 6 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda relvaloa või relvakandmisloa vahetamisel arvestada kriminaalkorras karistatu isikut ja tema toimepandud tegu.	Riigikogu võttis 07.10.2014 menetlusse Vabariigi Valitsuse algatatud relvaseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (736 SE). Õiguskomisjoni ettepanekul jäeti enne eelnõu teist lugemist Riigikohtu lahendi täitmiseks ettenähtud muudatused eelnõust välja.
36	22.04.2014	3-3-1-51-13 (Töötukassa kaalutusõigus tagasinõude esitamisel)	Tunnistada põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks tööturuteenuste ja -toetuste seaduse § 41 lg 1 osas, milles see ei näe Eesti Töötukassale ette tööturutoetuse või -teenuse saamist mõjutavatest asjaoludest teatamata jätmise korral tagasinõude esitamisel kaalutusõigust.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.
37	26.06.2014	3-2-1-153-13 (kohtunikuabi pädevus; õigusabikulude piirmäära kehtestamise pädevus)	1. [...] Vt kategooria II, nr 25. 2. ja 3. [...] Vt kategooria VI, nr 42. 4. Tunnistada tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 175 lg 4 põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks. 5. Tunnistada Vabariigi Valitsuse 4. septembri 2008. a määrus nr 137 „Lepingulise esindaja kulude teistelt menetlusosalistelt sissenõudmise piirmäärad“ põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.
38	26.06.2014	3-4-1-1-14 (kohtunike pension)	Tunnistada põhiseaduse vastaseks ja kehtetuks kohtute seaduse § 132.7 lõige 2 ja Eesti keskmise palgaga seotud ametipalkade maksmise ajutise korralduse seaduse § 3 punktiga 2 kohtute seaduse § 82 kehtetuks tunnistamine osas, milles need ei võimaldanud ümber arvutada kohtunike vanaduspensione lähtuvalt kohtunike ametipalkadest 1. juulil 2013.	Riigikogu ei ole muudatusi algatanud.
39	28.10.2014	3-4-1-26-14 (erakoolide rahastamine)	Tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid kohaliku omavalitsuse üksustele erakooliseaduse §-ga 22.2 pandud kohustuste rahastamise riigieelarvest.	Riigikogus 01.12.2014 algatatud erakooliseaduse § 22.2 muutmise seaduse eelnõu (811 SE) võeti tagasi 28.01.2015.

VI	PÕHISEADUSVASTASEKS ON TUNNISTATUD KEHTIVUSE KAOTANUD NORM			3 lahendit
40	12.10.2011	3-4-1-15-11 (liiklusseadus ja VV määrus, sõiduki teisaldamis- ja hoiukulud)	1. Tunnistada põhiseadusega vastuolus olnuks kuni 30. juunini 2011 kehtinud liiklusseaduse § 20 ² lõike 7 esimene lause. 2. Tunnistada põhiseadusega vastuolus olnuks kuni 30. juunini 2011 kehtinud Vabariigi Valitsuse 27. augusti 2002. aasta määrus nr 279 „Sõiduki lähimasse valvega hoiukohta või politseiasutusse toimetamise ning seal hoidmise ja valvamise kulude hüvitamise kord ja määrad“.	Otsuse tegemise ajal kehtis uus liiklusseadus, mille vastavale sättele RK ka viitas. Uus liiklusseadus jõustus 01.07.2011.
41	3.07.2012	3-3-1-44-11 (välismaalaste seadus, kaalutusõiguse puudumine)	Tunnistada kuni 1. oktoobrini 2010 kehtinud välismaalaste seaduse § 12 ³ lg 5 koostoimes sama seaduse § 12 lg 9 p-ga 4 põhiseadusvastaseks osas, milles need keelasid ilma kaalutusõiguseta anda tähtjalise elamisloa välismaalaste seaduse § 12 ³ lg 1 p-s 3 sätestatud alusel.	1.10.2010 jõustus välismaalaste seaduse uus terviktekst.
42	26.06.2014	3-2-1-153-13 (kohtunikuabi pädevus; õigusabikulude piirmäära kehtestamise pädevus)	1. [...] <i>Vt kategooria II, nr 25.</i> 2. Tunnistada, et tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 175 lg 3 alates 1. jaanuarist 2006 kuni 31. detsembrini 2008 kehtinud redaktsioon oli põhiseadusega vastuolus. 3. Tunnistada, et Vabariigi Valitsuse 15. detsembri 2005. a määrus nr 306 "Lepingulise esindaja ja nõustaja kulude teistelt menetlusosalistelt sissenõudmise piirmäärad", mis kehtis 1. jaanuarist 2006 kuni 11. septembrini 2008, oli põhiseadusega vastuolus. 4. ja 5. [...] <i>Vt kategooria V, nr 37.</i>	1.01.2009 jõustunud samasisulise normi (TsMS § 175 lg 4) ja Vabariigi Valitsuse 4. septembri 2008. a määruse nr 137 „Lepingulise esindaja kulude teistelt menetlusosalistelt sissenõudmise piirmäärad” tunnistas Riigikohus sama otsusega põhiseadusvastaseks ja kehtetuks (resolutsiooni p-d 4 ja 5).